రామాయణంలో హనుమంతుడు

ఉషశ్రీ

ఎప్పుడు, ఎక్కడ, ఎవరితో, ఎంత మాట్లాడాలో తెలిసిన వాడు హనుమంతుడు.

రామాయణంలో హనుమంతుని వెంట అనుదినం ఒకగంట తిరుగుతూంటే మన ధీశక్తి వికసించి దానిని ఎదుటివారికి తెలిపే సంభాషణ చాతుర్యం లభిస్తుంది. కిష్కింధలో హనుమత్ప్రవేశం నుండి యుద్ధకాండ చివర రామపట్టాభిషేక పర్యంతం ఈ ధీమంతుని వెంట సావధాన చిత్తులై నడవండి. కొంతలో కొంతయినా మాట్లాడేశక్తి అలవడుతుంది.

6

వాక్య విశారదత్వం

పాతివ్రత్యమే రక్షణగా ఉన్న సీతాదేవిని చూచిన హనుమంతుడు మనసా రామలక్ష్మణులకు నమస్కరించి చెట్టుకొమ్మల మధ్యనుండి ఆ పతివ్రతా శిరోమణి వయిపే చూస్తున్నాడు, ఆవిడతో మాట్లాడే అవకాశం కోసం నిరీక్షిస్తూ.

తెలతెలవారుతున్నది.

రావణుడు వచ్చి, మరొక రెండు మాసాల లోపుగా మనసు మార్చుకుని తన అంతఃపురానికి రానట్లయితే మృత్యులోకానికి పంపుతానని బెదిరించి వెళ్ళాడు.

తమ ప్రభువు వెళ్ళగానే సీతాదేవి చుట్టూ ఉన్న రాక్షస స్త్రీలు ఆమెకు నచ్చచెప్పడానికి విఫల ప్రయత్నాలు చేశారు.

గమనిస్తూనే ఉన్నాడు హనుమంతుడు.

రాక్షస స్త్రీలందరూ ఎవరికి తోచినట్లు వారు మాట్లాడుతూ, హింసిస్తూ ఉంటే సీతాదేవి కన్నీరు మున్నీరుగా విలపిస్తోంది. త్రిజట రాక్షస స్త్రీలను వారిస్తూ తన స్వప్న వృత్తాంతం వినిపించింది వారికి. అది విన్న రాక్షస స్త్రీలు మూర్ఛపోయారు.

అప్పుడు సీతాదేవి – 'నాకు మరణం తప్ప గత్యంతరం లేదు. ఈ రావణ రాక్షసుని చేతిలో మరణించడం కంటే ఆత్మహత్య మేలు. ఈ కేశపాశంతో ఉరిపోసుకుని మరణిస్తారు, ' అనుకుంటూ జుట్టుముడి విప్పి మెడ చుట్టూ తిప్పుతూ నెమ్మదిగా లేచి పక్కనున్న చెట్టుకొమ్మ పట్టుకుని నిలబడింది.

క్షణాలలో ప్రాణత్యాగం చేయబోతున్నది.

చెట్టుమీదనుండి చూస్తున్న హనుమంతుడు –

'ఇప్పుడు నేను ఈవిడకు ఆశ్వాసన కలిగించాలి. సీతాదేవి ఆత్మహత్యా యత్నాన్ని ఆపాలి. ఆవిడ ప్రాణత్యాగం చేశాక రామలక్ష్మణ సుగ్రీవాదులు వచ్చి ప్రయోజనమేమిటి?

సరే నేనిప్పుడు ఈవిడతో ఏ భాషలో మాట్లాడాలి. సంస్కృతంలోమాట్లాడుదునా, అది ద్విజుడయిన రావణుని వాక్కుగా, వాడే కామరూపుడుగా వచ్చాడని సీత శంకించకుండా ఉంటుందా! శంకించినా, నేను మరే భాష మాట్లాడినా ఈవిడ మరీ భయపడుతుందే! ఆ భయంతో గట్టిగా రోదిస్తే రాక్షస వీరులు ఆయుధాలతో రావచ్చు. నేను తప్పించుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తే వారు యుద్ధానికి దిగుతారు. అప్పుడు దాని పరిణామం ఎలా ఉంటుందో తెలియదు. వారు నన్ను బంధించి వధించినా నా శ్రమ పూర్తిగా వ్యర్థం. ఈ వార్త అక్కడకు అందించేవారుండరు. అందుచేతనే దూతలు సమయోచితంగా ప్రవర్తించకపోతే సర్వమూ నాశనమే అవుతుందని ఆర్యులంటారు. నేను సంస్కృతంలోనే రాఘవుని గుణగణాలను కీర్తిస్తూ నా ప్రసంగం ప్రారంభిస్తే జానకీదేవి ఉత్సాహంతో వినవచ్చు, ' అని బాగా యోచించి

"రాజా దశరథో నామ రథకుంజర వాజిమాన్." అని ఆరంభించాడు.

అవిస్తరం అసందిగ్ధం

అవిలంబితం హృదయ హర్షిణీన్.

అయిన వాక్కు హనుమంతునిది అని శ్రీరామచంద్రుని చేత ప్రశంసలు పొందినవాడు. అటువంటివాడు ఈ సన్నివేశంలో ఎలా ప్రారంభించాడు తన సంభాషణను.

ఆ ప్రారంభాన్ని చూస్తే మనసు పులకించి, బుద్ధి ప్రఫుల్లమవుతుంది. గుండె జలదరిస్తుంది.

అయోధ్యానగరాన్ని దశరథుడనే రాజు పాలిస్తున్నాడు. ఆయన కీర్తి ముల్లోకాల్లో వ్యాపించింది -

మొదటిమాట వింటూనే సీతాదేవి తన ఆత్మత్యాగ ప్రయత్నాన్ని విరమించి, తల పైకెత్తింది.

నిమేష కాలంలో తన ప్రసంగం ఎలా ప్రారంభించాలో నిశ్చయించుకోగలిగిన ధీమంతుడు.

అదీ ఎటువంటి నిశ్చయం -

ఆ నిశ్చయంతో సీతాదేవి నిశ్చయం మారాలి

మార్చగలిగాడు హనుమంతుడు.

కనకనే హనుమంతుడు ప్రథమ పరిచయంలోనే అంతగా రామభద్రుని ఆకర్షించగలిగాడు.

చెట్టుకొమ్మల సందుల నుండి చూస్తూ ఆయన ఆ క్షణం వరకూ జరిగిన సీతారాముల కథ అంతా అయిదారు క్షణాలలో సంక్షిప్తంగా వినిపించాడు.

'దశరథుడనే మహారాజు అయోధ్యానగరాన్ని పాలిస్తున్న చతురంగబల సమన్వితుడయిన ఆ మహారాజు ధర్మపరుడు. వారి జేష్ఠ్య పుత్రుడు రాముడు. వారి జేష్ఠ్యపుత్రుడు రాముడు. ఆయన సదాచార పరాయణుడు, స్వజన రక్షణ తత్పరుడు, సర్వజీవలోక రక్షణ దీక్షితుడు, సత్యసంధుడు. ఆ రామచంద్రుడు పితృవాక్పాలనకై దండకాటవికి వచ్చాడు. ఆక్కడ జనస్థానంలో ఖరదూషణులను వధించాడు. అది విని రావణుడు రాముని భార్యను అపహరించాడు, మాయలేడి ద్వారా ఆయనను వంచించి భార్యాన్వేషణలో ఆయన కిష్కిందకు వచ్చి వానరరాజు సుగ్రీవునితో స్నేహం చేసుకుని వాని అన్న వాలిని వధించాడు. అనంతరం సుగ్రీవుని ఆజ్ఞానుసారం లక్షల వానరులు సీతాన్వేషణకు దశదిశలకూ బయలుదేరారు. దక్షిణ దిశగా వచ్చిన వానరులు సంపాతి సాయంతో సీత లంకలో ఉన్నట్టు తెలుసుకున్నారు. వారిలో ఒకడయిన వాయునందనుడను నేను. ఈ సముద్రం దాటి వచ్చాను'. - అని చెప్పి మౌనం వహించాడు.

నెమ్మదిగా తనవైపే చూసే జానకీదేవి మనసు గ్రహించి హనుమంతుడు క్రిందకి దిగి నమస్కరించి:

'తల్లీ ఈ చెట్టు నీడన నిలబడి ఎందుకు విచారిస్తున్నావు? ఎవరి ఇంటి బిడ్డవు?

నా కంటికి దేవతా స్త్రీలా కనబడుతున్నావు;

తల్లీ! చంద్రుని వీడి వచ్చిన రోహిణివా?

వసిష్ఠుల వారిమీద కోపగించి లేదా వారిని అనుమానించి విడిచి వచ్చిన అరుంధతివా?

అమ్మా! కన్నీరు విడుస్తున్నావు. నిట్టూర్పులు వదులుతున్నావు. నీ పాదాలు భూమిని తాకుతున్నాయి. ఈ లక్షణాలను బట్టి చూస్తుంటే నీవు దేవతా స్త్రీవి కావని తెలుస్తోంది. నీలో రాచరికపు లక్షణాలు కనిపిస్తున్నాయి. జనస్థానంలో రావణుడు అపహరించిన జానకీదేవివి కాదు కదా' - అన్నాడు.

ప్రసంగాన్ని ప్రారంభించిన విధానం, దానిని కొనసాగించిన సరళి చూస్తే -

మొదట ఆ ఇల్లాలిని గురించి తనకేమీ తెలియనట్లు ఆరంభించాడు.

నెమ్మదిగా వసిష్ఠుల వారి ఇల్లాలితో పోల్చి ఆమెను పతివ్రతా శిరోమణిగా గుర్తించినట్లు మాట్లాడాడు.

చివరకు రామపత్నివి కాదు కదా అన్నాడు.

అలాకాక -

ఒక్కసారిగా సీత ముందు నిలబడి - అమ్మా నీవు రామపత్నివే కదా, నేను నిన్ను వెదకడానికి రాముడు పంపగా వచ్చిన దూతను -

అని రెండు మాటల్లో చెప్పేస్తే కార్యం జరిగిపోదా?

'అమ్మా నువ్వు రామపత్నివే.. ' అని ప్రారంభించినట్లయితే -

వాక్యం ముగిసేలోగా ఆ మహాసాధ్వి ఆత్మహత్య చేసేసుకుంటుంది.

ఎందుచేతనంటే అప్పటికి పదిమాసాలుగా ఆ ఇల్లాలు లంకలోని రాక్షసుల నోట నిరంతరం రామదూషణే వింటోంది. వారి కామరూప శక్తి గమనిస్తోంది. ఎవ్వరి మాటనూ వినే స్థితిలో లేదావిడ మనస్సు. అదీకాక అక్కడి రాక్షసీ జనంలో దశరథ మహారాజు పేరు కానీ, అయోధ్య విశేషాలు కాని ఎరిగినవారు లేరు, రాముడి పేరు తప్ప.

రాముడి వంశ సంకీర్తనం ప్రారంభం కాగానే తప్పకుండా తన ఆత్మీయులెవరో వచ్చారని గ్రహిస్తుంది, సీతాదేవి.

గ్రహించి తన ప్రయత్నం విరమిస్తుంది.

విరమించిన తరువాత ఆవిడ ఎదుట నిలబడి,

రామసందేశం అందించవచ్చు. అని ఆలోచించాడు.

ఆలోచన ఫలించింది.

ఆత్మహత్యా ప్రయత్నం ఆగింది.

ఇలా ప్రతిచోటా, ప్రతిమా ఎలా మాట్లాడాలో మనం చూపిస్తూనే ఉంటాడు, రామాయణం అంతటా హనుమంతుడు.

●●●

వ్యక్తిత్వం

హనుమంతుని మాటలు వింటోంది అమ్మవారు.

నెమ్మదిగా ఆవిడ దగ్గరకి అడుగులు వేస్తున్నాడు అంజనానందనుడు.

వింటున్న అమ్మవారికి శంక కలిగింది - ఇది రావణ రాక్షసుని మాయాజాలమేనేమో అని.

అతి జాగ్రత్తగా ఆలోచించి, ఆమెకి ప్రీతికరంగా మాట్లాడినప్పటికీ, ఆవిడ మనస్సు శంకా దూరం కాలేదు. అంటే అనాలోచితంగా హనుమంతుడు - "అమ్మా, నువ్వు రామపత్నివా?" అంటూ హఠాత్తుగా ప్రత్యక్షమయినట్లయితే, నిస్సందేహంగా సందేహించేది జానకీదేవి.

ఆవిడకి సంపూర్ణ విశ్వాసం కలిగిస్తూ రామచంద్రుని అంగుళీయకాన్ని అందించాడు హనుమంతుడు.

అందించి, "అమ్మా ఇంతెందుకు, నువ్వు నా భుజస్కంధం మీద కూర్చో తల్లీ, ఈ క్షణంలో నిన్ను రామచంద్రుని దగ్గరకు చేరుస్తాను" అన్నాడు.

అప్పుడు జానకీదేవి - "నాయనా అంగుష్టమాత్రంలేవు, నన్ను సముద్రం దాటించి ఎలా తీసుకు వెడతావు? ఒకవేళ తీసుకు వెళ్ళగలిగినా, దారిలో నేను సముద్రంలో జారి పడవచ్చు. అప్పుడు నన్ను భీకర జలచరాలు కబళించాయనుకో! నీ ప్రయత్నమంతా వ్యర్ధమే కదా. కాక నీ మీదకి రావణుడు రాక్షస సేన పంపితే, వారి నుండి నన్ను రక్షించడం మాటలు కాదు. ఉచితంగా లేదు.

మరొక్క కారణం ఉంది. నా భర్తను తప్ప మరొక పురుషుని దేహాన్ని నేను స్పృశించను. మరి రావణుడు నిన్ను తెచ్చినపుడేం చేశావంటావు. అప్పుడు వాడు నన్ను బలత్కారంగా తెచ్చాడు. నేను వివశురాలనై ఉన్నాను. అందుచేత రామచంద్రుడు స్వయంగా వచ్చి ఈ రాక్షసులను సంహరించి నన్ను తీసుకు వెళ్ళడమే శ్రేయస్కరం. అంతేకాని పిరికితనంతో పారిపోవడం నాకు నచ్చదు" అన్నది.

సమాధానంగా హనుమంతుడు:

"అమ్మా నీ మాటలు సముచితంగా ఉన్నాయి. ఈ విధంగా మాట్లాడడం నీ వంటి సాధ్వీమణులకే తగును.

నీ మాటలు స్త్రీ సహజమయిన స్వభావాన్ని కూడా వ్యక్తం చేస్తున్నాయి. నూరు యోజనాల సాగలంఘనం కనక నీ భయం సహజం.

అయితే నా శక్తి విషయంలో నీ సందేహం అనవసరం" అంటూ అంతవరకూ పిల్లిపిల్లలా ఉన్నవాడు దివ్యప్రభలు విరజిమ్మే మేరువులా అయాడు.

మండుతున్న అగ్ని ముఖం, వజ్ర సమమయిన దంష్టలు, నఖములు ఆ రూపంతో -

"అమ్మా! ఇప్పుడు నమ్మకం కలిగిందా నేను ఈ ద్వీపాన్ని సహితం కదిలించగలనని. అందువలన రాక్షసులు నన్నేదో చేస్తారనడం సృష్టిలో జరిగేది కాదు. మరొకమాట అన్నావే, రామభద్రుని తప్ప మరొక పురుషుని గాలి కూడా సోకనివ్వనని. ఆ మాట నువ్వు మాత్రమే అనగలవు. మరెవ్వరూ అలా అనలేరు. రామచంద్రుని వంటి మహాత్ముని భార్యకే ఆ శక్తి ఉంటుంది.

యుక్తరూపం త్వయాదేవి
భాషితం శుభదర్శనే
సదృశ్యం స్త్రీ స్వభావస్య
సాధ్వీనాం వినయస్యచ
ద్వితీయం కారణం యచ్చ
బ్రవీషి వినయాన్వితే
రామ దన్యస్య నార్హామి
సంస్పర్శమితి జానకి
ఏతత్తే దేవి సదృశం
పత్న్యాస్తస్య మహాత్మనః

కాహ్యన్యా త్వామృతే దేవి

బ్రూయాద్వచన మదృశమ్

నిజమే నువ్వన్నట్లుగా ఆయన వచ్చి ఈ రాక్షస వంశ నాశనం చేసి నిన్ను తీసుకువెళ్ళడమే ఆయన వీరత్వానికి లక్షణం అన్నాడు.

●●●

హనుమంతుడితో సముద్రం దాటి రాముని చేరడానికి అభ్యంతరం చెప్పింది సీతాదేవి. అందుకు రకరకాల కారణాలు వ్యక్తం చేసింది ఆవిడ. వాటిలో కొన్ని ఆవిడ మనసుకి, పాతివ్రత్యానికి సంబంధించినవి.

అమ్మా నువ్వు స్త్రీవి కనక భయపడుతున్నావు అని -

పరపురుష స్మర్శ విషయానికి వస్తే నీ ఎదుట లోకం తలవంచవలసిందే అని, ఆవిడ వ్యక్తం చేసిన అభ్యంతరానికి అంగీకరించాడు.

తన శక్తిని శంకించి రాక్షసులేదో చేస్తారని సీతాదేవి సందేహించినపుడు మాత్రం, ఆ పరాభవాన్ని సహించి ఊరుకోలేదు, నేను సేవకుణ్ణి కదా అని.

ఆగ్రహించనూ లేదు అవమానానికి ప్రతిగా.

తన శక్తి ఎరుగదు కదా అని ఒక్కసారి తానేమిటో చూపించాడు.

అదీ హనుమంతుని ధీశక్తి. అయిన దానికీ, కాని దానికీ తాళం వాయించి వందిమాగధ కృత్యానికి దిగే సేవకుడు కాదాయన. తన వ్యక్తిత్వాన్ని కాపాడుకుంటూ, ఎదుటి వారి శక్తిని గౌరవించగలవాడు.

●●●

రామచంద్రుడే స్వయంగా వచ్చి రాక్షస సంహారం చేసి తనను తీసుకువెళ్ళాలని చెప్పిన తరువాత సందేహం వ్యక్తం చేసింది సీతాదేవి - వానరసేనా సహితంగా రామలక్ష్మణుల సాగర లంఘనం చేసి లంకలో ప్రవేశించడం ఎలా అని.

ఆవిడ సందేహాలు దూరం చేస్తూ హనుమ - "అమ్మా! మా ప్రభువు సుగ్రీవుడు చెయ్యలేని సాహసం లేదు. ఆయన కృతనిశ్చయుడయి ఉన్నాడు. మనోవేగంతో సాగగల వానర భల్లూక సేనలు ఆయన కనుసన్నలలో కదలివస్తాయి. నదీనద సాగర పరివృతమయిన ఈ భూమండలమంతా వారు ఎన్నో మారులు ప్రదిక్షణం చేసి వచ్చారు. దూత కార్యానికి నా వంటి అల్పులను పంపుతారు తప్ప, మహామహులని నియమించరు. అక్కడి యూథపతులు నన్ను మించిన వారు, నాతో సమానులు, నాకంటే తక్కువవారు లేరు.

మద్విశిష్టాశ్చ తుల్యాశ్చ
సంతి తత్ర వనౌకసః
మత్తః ప్రత్యవరః కశ్చిన్
నాస్తి సుగ్రీవ సన్నిధౌ
అహం తావదిహ ప్రాప్తః
కింపునస్తే మహాబలాః
నహి ప్రకృష్టాః ప్రేష్యంతే
ప్రేష్యంతే హీతరే జనాః

వారంతా వచ్చి ఈ లంకనూ, రాక్షస గణాన్నీ సర్వనాశనం చేస్తారు. అత్యల్ప కాలంలో నువ్వు రామచంద్రుని చూడగలవమ్మా. ఈ జగత్తులో రామలక్ష్మణులతో సమానులయినవారు లేరు. అగ్ని, వాయువులవలె వారిద్దరూ విజృంభిస్తే ప్రపంచం గజగజలాడుతుంది. కొద్దిరోజులమ్మా నీకింక ఈ దురవస్థ" - అని ధైర్యవచనాలు పలికాడు.

హనుమ మాటలు విన్న సీతాదేవి, "నాయనా! పెరుగుతున్న పంటచేనుకి వానజల్లులా నా మనస్సు నీ మాటలతో ఆనందభరితమయిందయ్యా! " అన్నది.

అదే హనుమంతుడు ఆశించిన ప్రయోజనం.

సాగరాన్ని లంఘించి, లంకలో సీతాన్వేషణకై బయలుదేరడానికి ఎవరిశక్తి వారు తెలియచేసినపుడు శతయోజనాలూ లంఘించగలము అనన్వారు ఒక్కరూ లేరు, హనుమ తప్ప. అదేమాట సీతాదేవితో అన్నట్లయితే ఆవిడ ఎదుట అంజనా పుత్రుని సామర్థ్యానికి కావలసినంత గుర్తింపు లభిస్తుంది. దానితో పాటు సేనాసమేతంగా రామలక్ష్మణులు లంక చేరలేరనే నిశ్చయానికి వచ్చేస్తుంది. ఆవిడ, నిరాశతో తన ఆత్మహత్యా ప్రయత్నం పూర్తిచేస్తుంది. కార్యం విఫలమవుతుంది.

సముద్రతీరానికి తమ యోధులందరూ కలిసి మార్గం అన్వేషించగలరనే విశ్వాసం హనుమంతునికి ఉన్నది. ఆ మాట స్థిరంగా తెలియచెయ్యక అనిశ్చితంగా, సందేహాస్పదంగా చెప్పినట్లయితే ఎదుటి వ్యక్తికి నమ్మకమూ, ధైర్యమూ కలగవు. ఇప్పుడు కాలసినదదే మనోధైర్యం ఆ ధైర్యం కలిగించడానికి ఏ విధంగా పలకాలో తెలిసినవాడు హనుమంతుడు. సుగ్రీవుని సైన్యంలో తనకంటే తక్కువ శక్తి కలవాడు ఒక్కడూ లేడు, అని చెప్పడానికి కూడా సందేహించలేదు.

నిజానికి శక్తిలో రామలక్ష్మణులకి సాటి రాగలవాడు హనుమంతుడు.

అవకాశం దొరికితే చాలు ఎదుటివారికి తన శక్తి సామర్థ్యాల ప్రసంగాలతో వేధించుకు తినే వారిలో వాడు కాడు హనుమంతుడు. ఇప్పుడు కావలసినది తన శక్తి సామర్థ్యాల ప్రదర్శనకాదు, అని గ్రహించగలవాడు కనుకనే అలా మాట్లాడగలిగాడు.

(తరువాయి వచ్చేసంచికలో)

Comment on this article..